

Salon kaupungin lausunto sote- palveluverkosta

Kaupunginhallitus 22.04.2024 § 136

2202/03.00.00.00/2024

Salon kaupungin lausunnon kärjet

- **Maantieteellinen laajuus**
 - Hyvinvointialueiden lainsäädännössä määritelty tavoite peruspalveluiden vahvistamisesta ja yhdenvertaisuudesta
 - Kiikalan, Kiskon, Kuusjoen ja Suomusjärven palveluiden turvaaminen vähintään sotepisteellä
 - Soteaseman säilyminen ja lääkäripalvelut Perniössä
 - Kuljetuskustannusten lisääntyminen esim. Kelataksien käytön lisääntyessä.
- **Vaikutusten arviointien puuttuminen**
 - Kustannusvaikutuksia ei voi arvioida, koska kustannussäästöjä ei ole esitetty. Vaikutukset kuntalaisten mahdollisuuksiin saada palvelua
 - Vaihtoehtoisten palveluiden puuttuminen (digitaaliset ja liikkuvat palvelut)
 - Henkilöstövaikutukset, paraneeko työvoiman saatavuus tehtävillä muutoksilla?

Palveluiden järjestämisen väestöpohja ja saavutettavuus

Salon kaupunki edellyttää, että Perniössä säilyy soteasema sekä Kiikalassa, Kiskossa, Kuusjoella ja Suomusjärvellä säilyy vähintään sotepiste.

Salo on pinta-alaltaan 2168 km², mikä on liki kymmenkertainen Turun kaupunkiin verrattuna. Pitkät etäisyydet, saaristo sekä suuret sisävesialueet haastavat palveluiden järjestämistä ja saavutettavuutta. Palveluverkon suunnittelussa tulisi huomioida myös vuodenaikojen tuoma vaihtelu palveluiden käyttäjämäärään. Salossa on yli 7000 vapaa-ajan asuntoa, mikä vaikuttaa merkittävästi alueiden väestömäärään ympärivuotisesti, mutta erityisesti kesäkaudella.

Varhan suunnitelmassa palveluita on keskitetty tiheille väestökeskittymille Salon keskustassa. Sen sijaan noin 6000 asukkaan aluetta palveleva Perniön terveysasema on muuntumassa sotepisteeksi, jossa ei tiedossa olevan linjauksen mukaan jatkossa saisi enää lääkäripalvelua. Terveysasema on kärsinyt henkilöstön saatavuuden haasteista, joten sitä on myös pidetty suljettuna merkittäviä aikoja. Tämän vuoksi kävijätilastot eivät täysin vastaa aseman todellista tarvetta. Perniön terveysasema palvelee eteläisen Salon asukkaita, mistä matka-aika keskustaan voi muodostua pitkäksi. Erityisesti saaristosta matka-ajat muodostuvat pitkiksi. Siksi Salon kaupunki edellyttää, että Perniössä on jatkossakin soteaseman tasoiset palvelut. Lisäksi itäinen Salo, neljän entisen kunnan alue: Kisko, Suomusjärvi, Kiikala, Kuusjoki, on jäämässä ilman sotepistettä. Kyseinen alue on selkeästi pinta-alaltaan suurempi kuin moni Varsinais-Suomen kunta.

Esityksessä palveluiden saavutettavuuden kriteerinä on aika henkilöautolla kuljettuna. Tällä mittarilla saavutettavuus on maakunnan mittakaavassa saatu näyttämään siltä, että sotekeskus tai soteasema olisi valtaosalle väestöstä saavutettavissa alle puolen tunnin matka-ajalla. Salossa matka-aika on isosta osasta kuntaa merkittävästi pidempi. Julkisella liikenteellä palvelut karkaavat käytännössä saavuttamattomiin. Saavutettavuuden mittaaminen suljettavalta terveysasemalta uudelle ei vastaa asukkaiden todellista matkaa palveluun. On selvää, että palveluverkon merkittävä supistaminen tulee nostamaan kuljetuskustannuksia esimerkiksi Kela-taksien käytön lisääntymisen myötä. Vaikka nämä kustannukset eivät kuulu suoraan hyvinvointialueelle, vaikuttavat ne julkiseen talouteen kustannuksia lisäävästi.

Varha nostaa omassa esityksessään digitaalisten palveluiden kehittämisen yhdeksi keskeiseksi tavaksi parantaa saavutettavuutta. Salon kaupunki pitää hyvänä, että digitaalisia ja samalla myös etäpalveluita parannetaan, mutta ne eivät saa korvata kuntalaiselle tarpeellista fyysistä palvelua. Digisyrjäytyminen on jo nyt arkipäivää, eikä sitä pidä tehtävillä palveluverkkomuutoksilla lisätä.

Kustannusvaikutukset ja vaikutusten ennakkovaikutusten arvioinnit

Varhan esitys ei anna luotettavaa kuvaa kustannustason laskusta terveysasemia sulkemalla. Käytännössä kustannusvaikutuksia ei ole esitettyssä materiaalissa ollenkaan. Tämä koskee sekä saavutettavia säästöjä että vaihtoehtoisten palveluiden kustannuksia. Saatavien säästöjen nettovaikutuksia ja taloudellista kokonaisuhyötyä ei siis tiedossa, eikä niitä voi arvioida.

Laki hyvinvointialueista korostaa, että hyvinvointialueella on turvattava asukkaiden yhdenvertainen oikeus palveluihin. Esitetty palveluverkko ei tällaisilla taustatiedoilla vastaa lainsäädännön tahtotilaa. Lisäksi keskiössä tulisi olla perustason palveluiden parantamisesta sekä lähipalveluiden vahvistamisesta, mitä esitetty palveluverkkoselvitys todellisuudessa heikentää. Olisi tarkoituksenmukaista saada tieto myös muiden palveluiden järjestämisestä (ikäihmiset, neuvolat, kouluterveydenhuolto), kun sote-palveluverkkoa suunnitellaan.

On aiheellinen huoli, että väestön hoitoon hakeutuminen vähenee, mikäli palvelut siirtyvät merkittävästi nykyistä kauemmas. Tämä saattaa johtaa entistä suurempaan raskaampien ja kalliimpien palveluiden tarpeeseen, mikäli sairauksia jää hoitamatta. Palveluverkon supistaminen ja samalla ennalta ehkäisevistä palveluista sekä yhdistysten avustamisesta leikkaamisen ohella vaikuttavat merkittävästi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteitä.

Varha pyrkii vahvistamaan omatiimi -toimintaa, jossa terveydenhuollon ammattihenkilöstön muodostamat tiimit muodostaisivat pitkäaikaisia hoitosuhteita ja näin asiakaan palvelu paranisi. On epäselvää, miten omatiimi -malli toimii sotepisteissä, joissa ei lähtökohtaisesti ole lääkäriresurssia. Omatiimi -toiminnan tulee olla saatavilla myös sotepisteillä. Pitkäkestoisten asiakkuuksien muodostuminen on kannatettava tavoite, joka on monilla pienillä terveysasemilla jo toteutunut. Tämä tulisi kuvata auki ennen palveluverkkopäätöstä, jotta toimivia malleja ei pureta.

Vaikutukset elinvoimaan

Esityksessä lienee arvioitu, että nykyinen henkilöstö siirtyy työn mukana toisiin toimipisteisiin. Kokonaisarvioinnin kannalta olisi tärkeää arvioida myös henkilöstöriskiä, mikäli arvio henkilöstön siirtymisestä työn mukana ei toteudukaan.

Esityksestä puuttuvat toistaiseksi kaikki ennakkovaikutusten arvioinnit, joilla olisi arvioitu tehtyjen esitysten vaikutusta kuntalaisiin, yrityksiin ja myös kuntien elinvoimaan. Salon kaupungin näkökulmasta merkittäviä elinvoimavaikutuksia on mm. naisvaltaisten työpaikkojen mahdollinen väheneminen, joka saattaa vaikuttaa myös alueelliseen koulutustarjontaan. Tällaiset kuntakohtaiset elinvoimatekijät tulisi huomioida palveluverkkoa suunniteltaessa.

Salon kaupunki arvioi, että sote-palveluverkkoselvityksen lisäksi meneillään olevien muiden palveluverkkoon ja palveluihin kuten Salon sairaalan supistamiseen liittyvät yhteisvaikutukset saattavat olla hyvinkin negatiivisia kaupungin elinvoimaan ja monipuoliseen työpaikkatarjontaan. Naisvaltaisen sosiaali- ja terveydenhuollon työpaikat ovat olennainen osa kunnan elinvoimaisuuden turvaamista.

Yritysvaikutusten osalta Varhan tulisi arvioida palveluverkon supistusten mahdolliset vaikutukset esimerkiksi paikallisiin apteekkeihin ja kuljetusyrittäisiin kuten taksipalveluihin.

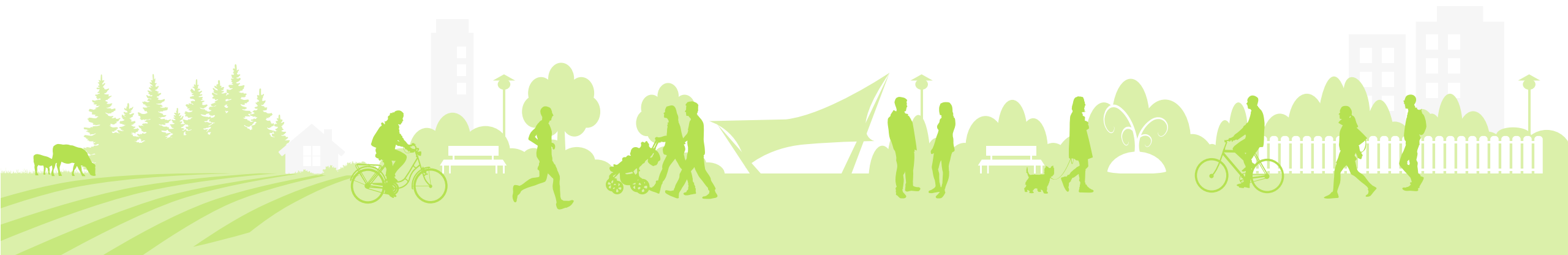
Kiinteistöjen kunto ja tilojen riittävyys

Varha on arvioinut kiinteistöjen kuntoa asteikolla 1-5. Kuntoluokituksen mukaan määräytyy kiinteistön käyttöikä nykykunnossaan. Esityksestä ei selviä, millaisia tutkimuksia kunnan kartoittamiseksi on tehty. Salon kaupunki voi kuitenkin yhtyä Varhan arvioon kaupungin omistamien kiinteistöjen käyttöiästä niiden kiinteistöjen osalta, joista kuntoarvio on esitetty.

Salon kaupunki haluaa kiinnittää huomiota myös tilojen riittävyteen, mikäli Varha päätyy karsimaan palveluverkkoaan esityksen mukaiseksi. On epäselvää, miten vastaanottavien kiinteistöjen kapasiteetti riittää lisääntyvän asiakasmäärän tarpeisiin.

Kiinteistökustannukset ovat hyvin pieni osa hyvinvointialueiden kokonaiskustannuksia ja ne eivät tuo merkittäviä kustannussäästöjä, vaan nettovaikutus saattaa olla jopa plusmerkkinen, mikäli tilalle tulee esimerkiksi liikkuva yksikkö. Salon kaupunki edellyttää, että Varha aloittaa kuntien kanssa keskustelut, voidaanko palveluiden turvaamiseksi löytää muita kiinteistöratkaisuja, mikäli nykyiset terveysasemien kiinteistöt eivät vastaa tarpeisiin. Tämä voisi tarkoittaa muiden kuntakiinteistöjen hyödyntämistä palvelupisteinä.

Varhan lausuntopyynnön monivalintakysymykset

	Kyllä, täysin / Ja, helt och hållet	Kyllä, osin / Ja, delvis	Emme ota kantaa / Ingen åsikt	Emme täysin / Inte helt och hållet	Emme lainkaan / Inte alls
a) Pidätkö perusteltuna käyttää esitettyjä palvelutarve-ennusteita palveluverkkosuunnittelun pohjana? / Anser ni att det är motiverat att använda de presenterade prognoserna över framtida servicebehov som grund för planering av servicenät?	☐	☐	☐	☒	☐
b) Pidätkö perusteltuna käyttää henkilöstön saatavuusarvioita palveluverkkosuunnittelun pohjana? / Anser ni att det är motiverat att använda prognoser över personaltillgången som grund för planeringen av servicenätet?	☐	☒	☐	☐	☐
c) Pidätkö perusteltuna käyttää nykyisten sote-kiinteistöjen sijainti- ja kuntotietoa palveluverkkosuunnittelun pohjana? / Anser ni att det är motiverat att använda de befintliga social- och hälsovårdsfastigheternas kondition och placering som grund för planeringen av servicenät?	☐	☐	☐	☒	☐

Perustelut:

Esitetty väestö/palvelutarve-ennuste on ns. perusura, joka ei huomioi esimerkiksi maahanmuuton lisääntymistä. Tämä ei ole kestävä tarkastelu.

Henkilöstön saatavuusarviointi ei ota huomioon alueellista työvoiman liikkuvuutta. Kaikki nykyiset työntekijät eivät automaattisesti siirry uusiin työpisteisiin.

Palveluverkkopäätökset tehdään pitkäksi ajaksi kerrallaan, eikä yksittäisen kiinteistön yhden vuoden kustannus voi olla peruste laajalle palveluverkkopäätökselle.

Kyllä, täysin / Ja, helt och hållet	Kyllä, osin / Ja, delvis	Emme ota kantaa / Ingen åsikt	Emme täysin / Inte helt och hållet	Emme lainkaan / Inte alls
--	--------------------------------	-------------------------------------	---	---------------------------------

d) Pidätkö perusteltuna huomioida hyvinvointialueen taloudellinen tilanne palveluverkkosuunnittelun pohjana? / Anser ni att det är motiverat att ta hänsyn till välfärdsområdets ekonomiska situation som grund för planeringen av servicenätet?

☐	☐	☐	☒	☐
-----------------------	-----------------------	-----------------------	----------------------------------	-----------------------

e) Pidätkö perusteltuna käyttää kuntarajat ylittävää tarkastelua palveluverkkosuunnittelun pohjana? / Anser ni att det är motiverat att använda en kommunövergripande betraktelse som grund för planeringen av servicenätet?

☐	☒	☐	☐	☐
-----------------------	----------------------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Perustelu:
Taloustilanteen huomioiminen on ymmärrettävää, mutta annettu aineisto ei kerro sellaisia yksityiskohtia, että taloudellisia vaikutuksia olisi mahdollisuus arvioida.

8. Sote-keskukset, sote-asemat ja sote-pisteet sijoittuvat väestökeskittyisiin, joissa palvelujen ajatellaan olevan hyvin saavutettavia. Miten esitelty luonnos tukee näkemyksenne mukaan palvelujen saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta?

Social- och hälsocentraler, -stationer och serviceställen för social- och hälsövården placerar sig i tätorter där tjänsterna förväntas vara lättillgängliga. Hur anser ni att utkastet stöder tillgängligheten till tjänster för olika befolkningsgrupper?

	Riittävästi / Tillräckligt	Jokseenkin riittävästi / Till någon grad	Ei riittävästi / Inte tillräckligt	Emme ota kantaa / Ingen åsikt
a) lapset ja nuoret / barn och ungdomar	☐	☐	☒	☐
b) työikäiset / personer i arbetsför ålder	☐	☐	☒	☐
c) ikääntyneet / de äldre	☐	☐	☒	☐
d) ruotsinkieliset / svenskspråkiga	☐	☐	☐	☒
e) muut väestöryhmät, mitkä / andra befolkningsgrupper, vilka	☐	☐	☒	☐
<input type="text"/>				

Perustelu:
Annettu materiaali ei anna riittävästi taustatietoa päätöksen vaikutuksista eri väestöryhmiin. Vaikutusten arviointien lisäksi tarvittaisiin tiedot muusta palveluverkosta (vanhuspalvelut, neuvolat, kouluterveydenhuolto) tai korvaavien palveluiden suunnitelmista, jotta saavutettavuutta voisi kokonaisuutena arvioida.

10. Miten arvioitte esitetyn luonnoksen vaikuttavan kuntanne elinvoimaan, alueenne työvoimaan ja yrityksiin ja muihin sidosryhmiin?

Hur bedömer ni att utkastet skulle påverka livskraften i er kommun samt arbetskraften, företagen och andra intressenter i ert område?

	Vahvasti positiivinen vaikutus / Stark positiv påverkan	Jonkin verran positiivinen vaikutus / Viss positiv påverkan	Emme ota kantaa / Ingen åsikt	Jonkin verran negatiivinen vaikutus / Viss negativ påverkan	Vahvasti negatiivinen vaikutus / Stark negativ påverkan
a) kuntanne talous / ekonomin i er kommun	☐	☐	☐	☒	☐
b) alueenne työllisyys / sysselsättningen i er region	☐	☐	☐	☒	☐
c) alueenne yritykset / företagen i er region	☐	☐	☐	☒	☐

Perustelu:

Kunta omistaa käytössä olevat tilat, joista ollaan luopumassa, joten vaikutus talouteen negatiivinen.

Työllisyysvaikutus mahdollisesti negatiivinen, mikäli paljon työpaikkoja siirtyy pois alueelta ja työntekijät eivät siirry tehtäviensä mukana.

Yritysvaikutuksia ei voi tarkasti arvioida, mutta todennäköisesti palveluiden vieminen etäämmälle vaikutta alueen yrityksiin negatiivisesti.